

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-12-15
Besvaras senast
2021-01-15

Till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:239 Kärnbränsleförvaret

Miljödepartementet arbetar enligt ministern intensivt med Svensk Kärnbränslehanterings (SKB) ansökan om att slutförvara använt kärnbränsle enligt den så kallade KBS-3-metoden. Ansökan omfattar ett slutförvar i Östhammars kommun, en inkapslingsanläggning i Oskarshamns kommun samt en utökning av kapaciteten i det befintliga mellanlagret Clab.

Ärendet är ingen nyhet för regeringen, som har haft frågan sedan 1973 då Utredningen om radioaktivt avfall, eller AKA-utredningen, tillsattes. Kärnkraftsindustrin fick ansvaret, vilket gemensamt hanteras genom SKB.

Arbetet med metoden för hantering av det använda bränslet inleddes 1976 inom projektet Kärnbränslesäkerhet (KBS). KBS-1 och KBS-2 förkastades. KBS-3 presenterades 1983, och granskningen inleddes.

Sedan 1984 finns krav på att regeringen vart tredje år ska godkänna programmet för den forskning och utveckling som behövs för att ta fram en fungerande metod. Regeringen har varje gång haft möjlighet att korrigera inriktningen. Den första gången regeringen på det här sättet tog ställning till om SKB var på rätt väg var 1986. Sedan har det alltså skett vart tredje år.

SKB ansökte 2011 till Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) och till mark- och miljödomstolen om tillstånd för KBS-3. Ansökan kungjordes 2016 efter att ha kompletterats. SSM tillstyrkte ansökan 2018, vilket innebär att de anser att SKB har förutsättningar att bygga ett strålsäkert slutförvar på det sätt som beskrivs i ansökan. Innan slutförvaret så småningom kan tas i drift behöver SSM ge sitt godkännande, först till provdriften och senare till den ordinarie driften. SSM ska också godkänna att slutförvaret försluts.

Mark- och miljödomstolen kom med sitt yttrande i januari 2018 där man efterfrågade en komplettering från SKB:s sida. Ärendet lämnades därmed över till regeringen.

Parallellt har de två berörda kommunerna arbetat med frågan. I Östhammar inleddes den demokratiska processen 1995 och gick i mål den 13 oktober 2020 när kommunfullmäktige beslutade att tillstyrka etableringen av kärnbränsleförvaret. Oskarshamn hade redan tidigare tillstyrkt uppförandet av inkapslingsanläggningen, och därmed återstod enbart regeringens tillstyrkan.

Strålsäkerhetsfrågorna hanteras av SSM. Miljöfrågorna hanteras av mark- och miljödomstolen och genom den komplettering SKB har lämnat in. De lokala frågorna hanteras genom den mest gedigna demokratiska process Sverige har skådat. Samråd har hållits med grannländerna enligt Esbokonventionen där det har kunnat konstateras att varken inkapslingsanläggningen eller kärnbränsleförvaret har någon gränsöverskridande miljöpåverkan.

Regeringen har arbetat med frågan i 47 år.

Ministern säger i svaret på en skriftlig fråga (2020/21:747): ”Innan besluten kan tas behöver regeringen göra en noggrann bedömning. Samtliga delar som ingår i det sammanhängande systemet, liksom systemet som helhet, behöver granskas ingående. Regeringen måste vara övertygad om att hela systemet är säkert och håller i hundra tusen år.”

För den som har mindre insyn i ärendet än ministern är det lätt att få intrycket att det är just detta SSM, mark- och miljödomstolen, Naturvårdsverket och den internationella expertgruppen har gjort sedan 2011. Regeringen har också själv ingående studerat arbetet med stöd av SSM och Kärnavfallsrådet vart tredje år sedan 1986 och korrigerat inriktningen på forskningen och utvecklingen.

Med anledning av detta vill jag fråga miljö- och klimatminister Isabella Lövin:

1. Vad är det ministern och regeringen nu granskar?
2. Finns det något expertmyndigheterna eller domstolen har missat som ministern och regeringen nu behöver ta tag i, och varför skickas i så fall inte ärendet tillbaka till de instanser som besitter den expertis som behövs för att hantera ärendet?
3. Ska vi tolka ministerns svar på fråga 2020/21:747 som att regeringens egen kompetens inom området är så pass mycket djupare än den vid expertmyndigheterna att det motiverar att regeringen gör en egen granskning av ansökan?
4. Anser ministern att expertmyndigheterna och domstolen har gjort ett gediget arbete, eller görs arbetet nu om vid departementet, och vilket är i så fall skälet till det?

.....

Joar Forssell (L)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders